

treba učencem razložiti; izvrstno so prehajali od konkretnega k abstraktnemu. Ne vem, če bi v današnjem času lahko pokazali kakšno akcijo, h kateri bi bilo pritegnjenih toliko učiteljev iz prakse, kot jih je bilo pri sestavljanju učnih slik. Učitelji pred nami so bili bolj marljivi in iznajdljivi, kot si včasih predstavljamo; zato se mi zdi prav, da bi današnja prizadevanja na področju obravnave leposlovnih del povezali s tradicijo.

Jubilanti

JANKO LAVRIN

(Ob devetdesetletnici)

Letos praznuje visoki življenjski jubilej znani angleški slavist slovenskega rodu, profesor Janko Lavrin.

Kot marsikateri njegovih vrstnikov na začetku našega stoletja se je tudi Janko Lavrin odpravil študirat v Rusijo. Tam se je temeljito seznanil z ruskim jezikom in literaturo, kar je bilo odločilnega pomena za njegovo življenjsko pot.

Tako kot dr. I. Prijatelj se je tudi Lavrin v Rusiji dobro seznanil s tedanjimi zastopniki ruske literarne vede in kritike sociološke in psihološke smeri (Pypin, Vengerov, Ovsjanko-Kulikovski). Metodo in poglede omenjenih znanstvenikov lahko tako zasledimo v njegovem lastnem obravnavanju pomembnih ruskih pisateljev in v interpretaciji njihovih del. V Rusiji je namreč Lavrin lahko spoznal, kako pomembno družbeno funkcijo je že tedaj imela ruska književnost s kritiko in literarno vedo vred. In očitno je prav ta družbena angažiranost pritegnila pozornost mladih slovanskih izobražencev, ki so prihajali v Rusijo.

Med študijem se je J. Lavrin specializiral tudi na univerzah v skandinavskih deželah in v Parizu, nato pa se je vrnil v Rusijo, kjer je diplomiral. Tako se je seznanil z različnimi metodami in oblikami univerzitetnega študija in z različnimi kulturnimi okolji. Prav to mu je močno koristilo pri njegovem lastnem pedagoškem in raziskovalnem delu.

V mladosti je J. Lavrin pisal pesmi in prozo, vendar je to kmalu opustil ter se posvetil proučevanju ruske književnosti. Zaradi odličnega znanja ruščine je lahko prevedel v ta jezik Cankarjevo »Hišo Marije Pomočnice«.

Veliko je potoval in prav njegova odprtost vtisom iz širnega sveta ga je pripeljala v novinarstvo, najprej v Rusijo, nato v Anglijo. Vendar novinarstvo ni postalo njegovo življenjsko delo. Že l. 1918 je postal najprej docent, kmalu pa tudi profesor za novejšo rusko književnost na univerzi v Nottinghamu. Od takrat se je posvetil delu s študenti in proučevanju ruske književnosti 19. in 20. stoletja ter seznanjanju angleških bralcev z deli ruskih klasikov.

Ko govorimo o obširnem prispevku prof. Lavrina k proučevanju ruske književnosti in za njeno popularizacijo v zahodni Evropi, moramo vedeti, da je v precejšnji meri opravljal tam pionirsko delo, saj so bili kulturni stiki med Rusijo in Anglijo tedaj še dokaj šibki. Rusi so kajpada poznali angleško književnost, vendar mnogo manj kot francosko ali nemško, še šibkejša pa je bilo poznavanje ruske književnosti in literarne vede v Angliji.

To dejstvo je moral prof. Lavrin pri svojem delu seveda upoštevati. Tako je moral dati svojim slušateljem in sploh angleškim bralcem temeljno znanje o ruskih pisateljih in njihovem pomenu za rusko kulturno in družbeno življenje. Zato je že kmalu začel

objavljati študije o posameznih najpomembnejših ruskih ustvarjalcih (Tolstoj 1924, Gogolj 1925). Strukturi razprav, temelječi na načelu »življenje in delo«, je ostal zvest v marsikateri razpravi iz poznejše dobe. Tako je v krajših ali daljših presledkih objavil celo vrsto študij o ruskih literarnih ustvarjalcih preteklega stoletja (Gogolj, Tolstoj, Dostojevski, Puškin, Lermontov, Gončarov). Ta dela so izhajala tako v angleščini kot v slovenščini, kajti med obema vojnama je Lavrin sodeloval tudi v slovenskih revijah (razprave o Gogolju, o ruski dramatik, o ruski moderni). S sovjetsko književnostjo se je manj ukvarjal, saj je doslej objavil le razpravo o Jeseninu in o poeziji ruske revolucije. L. 1948 je izšlo v Londonu njegovo obsežno delo »Od Puškina do Majakovskega«.

Na začetku svoje poti univerzitetnega učitelja je prof. Lavrin objavil pregled ruske književnosti, namenjen angleškim študentom. Med njegovimi daljšimi deli so pomembne zlasti njegove »psihokritične študije« »Dostojevski, Nietzsche, Tolstoj«, ki so izšle v knjigi v Ljubljani l. 1937. K ustvarjanju Tolstoja, Dostojevskoga, a tudi Gogolja se je vračal tudi pozneje. Tako je objavil razpravo o Gogolju v Ljubljani MP 1939/40, v Londonu 1953 in v knjigi v slovenščini 1969. O Dostojevskem je pisal v slovenščini že sredi 20-ih let, nato v knjigi 1937 in 1968, v knjigi v New Yorku pa l. 1947. Prav tako je objavil več razprav o Tolstoju (v slovenščini 1926, v omenjeni knjigi 1937, nato spet l. 1969, v angleščini pa l. 1929, 1941 v Tokiu, l. 1944 v Londonu in l. 1967 v New Yorku). V nekaterih primerih gre očitno tudi za ponatise oziroma za prevode iz angleščine v slovenščino.

Prof. Lavrin se je ukvarjal tudi s komparativnimi študijami. Poleg zanimanja za možne stične točke med svetom misli Nietzscheja in obema najpomembnejšima ustvarjalcema ruskega klasičnega romana 19. stoletja Tolstojem in Dostojevskim, je J. Lavrin objavil v slovenščini še razpravo »Čehov in Maupassant« (1927) in »Dostojevski in Proust«, prav tako pa tudi več študij iz zahodno-evropskih literatur od Balzaca in A. Francea prek O. Wildeja in Pirandella do D' Annunzia. Vse to priča o širokem spektru avtorjevih raziskav in zanimanj.

Slednjič je treba omeniti še delež, ki ga ima prof. Lavrin pri seznanjanju angleških bralcev s slovensko književnostjo. Tako je napisal uvod k prevodu Cankarjevega »Hlapca Jerneja« (1930, ponatis 1946), sodeloval pa je tudi pri prevodih slovenskih pesnikov v angleščino, tako pri Antologiji sodobne jugoslovanske poezije iz l. 1962 in pri zbirki »Parnas malega naroda« iz l. 1965.

Profesor Lavrin je opravil velikansko delo s področja ruske književnosti. S svojimi študijami in s posredovanjem slovenske besede v Angliji si je pridobil nedvomne zasluge za kulturo obeh narodov.

Vera Brnčič
Filozofska fakulteta v Ljubljani

FRANCE DOBROVOLJC — SEDEMDESETLETNIK

Spričo njegove telesne prožnosti in nezmanjšane delavnosti bi komaj mogli verjeti, da je prof. Francé Dobrovoljc — rojen je bil 10. marca 1907 v Ljubljani — dopolnil 70 let življenja. Izšel je iz proletarske železničarske družine, kar je do neke mere že določilo njegovo kasnejšo skromnost, delavnost in naprednost. Diplomiral je iz romanistike in slavistike na ljubljanski univerzi, kjer je bil Kidričev in Prijateljev učenec, nato pa se še leto dni spopolnjeval na Sorboni v Parizu. Potem je 16 let (1932—1948) poučeval na gimnazijah v Ljubljani, Mariboru in spet Ljubljani, nazadnje pa postal ravnatelj Slovenske knjižnice, ki ji je ostal zvest celih 26 let vse do upokojitve (1974). Že na univerzi je pripadal levo usmerjenim študentom, od začetka okupacije dalje je sodeloval z osvobodilnim gibanjem, zato se je (1942) znašel v zaporih šentpeterske kasarne.

Za Dobrovoljca kot človeka je značilna predvsem načrtna in neodjenjljiva delavnost. V knjižnici si naletel nanj, ko se je sklanjal nad folianti in ekscerpiral, tudi v popoldanskih in večernih urah. Strog do sebe, je zahteval red tudi od sodelavcev in obiskovalcev knjižnice. Kljub navidezni zaprtosti je vedno rad dajal od obilja svojega znanja, tudi za pomenek in šalo je našel čas. V svoji marljivosti in redoljubnosti ni nikdar